KUHMON KAUPUNKI

Talousarvion laadintaohje 2027

Kuule kuinka puut puhuvat

Sisällys

1 Talousarvion ja taloussuunnitelman lähtökohdat 3
1.1 Yleinen taloudellinen kehitys 3
1.2 Kuntatalous 4
2 Kuhmon kaupungin kuntastrategia 2029 7
3 Vuoden 2027 talousarvion laadinta 8
3.1 Kuhmon kaupungin taloudellinen tilanne 8
3.2 Tulot 10
3.3 Menot 11
3.4 Sitovuustaso 14
3.5 Investoinnit 15
3.6 Talousarvioraami 2027 15
3.7 Riskienhallinta 15
3.8 Toimintasuunnitelma 15
3.9 Budjetointivastuu 15
4 Talousarvioaikataulu 16

1 Talousarvion ja taloussuunnitelman lähtökohdat

1.1 Yleinen taloudellinen kehitys

Lähi-idän konfliktista johtuva öljyn ja maakaasun hinnan nopea kallistuminen kiihdyttää inflaatiota, mutta samalla heikentää kotitalouksien ostovoimaa, kasvattaa yritysten kustannuksia ja jarruttaa talouskehitystä. Euroopan keskuspankki nosti kesäkuussa ohjauskorkoa maltillisesti 0,25 prosenttiyksikköä ensimmäistä kertaa kahdeksan peräkkäisen koronlaskun jälkeen. Koronnostolla pyritään pienentämään riskiä ”energiasokin” leviämisestä pysyvämmäksi ja laaja-alaisemmaksi 2 %:n tavoitteen ylittäväksi inflaatioksi. (Lähde: Suomen Pankki)

Kansantalouden keskeiset ennusteluvut

	2025	2026	2027	2028
BKT hnta, muutos ,%	0,2	0,8	1,6	1,7
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	0,3	2,0	1,9	2,0
Työttömyysaste, %	9,7	10,4	10,0	9,7
Työllisyysaste, %	71,4	71,0	71,4	71,7
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	2,2	2,2	2,6	2,5
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	3,0	3,2	3,0	3,0
Julkisyhteisöjen velka suhteessa bkt:een, %	88,5	90,7	92,3	94,1

Energiakriisi hidastaa maailman talouden kasvua ja pitkittyessään kriisillä voi olla vakavia seurauksia ruokatuotannon kannalta, koska lannoitteiden saatavuus Persianlahden alueelta on häiriintynyt. Lisäksi raaka-aineiden saatavuus on vaikeutunut. Energian ja polttoaineiden kallistuminen on johtanut kuljetus-, tuotanto- ja elinkustannusten kohoamiseen maailmanlaajuisesti. Köyhät ja kehittyvät maat kärsivät tilanteesta suhteellisesti voimakkaammin heikompien taloudellisten puskureiden ja suuremman riippuvuuden takia.

Raakaöljyn hinnannousu ja siitä seurannut inflaation kiihtyminen hidastavat euroalueen talouskasvua. Lähi-idän kriisillä on laajempiakin kielteisiä vaikutuksia euroalueella, koska monet palvelut, kuten lehtoliikenne ja matkailu kärsivät. Talouskasvu hidastuu 0,9 prosenttiin tänä vuonna, mutta kasvun odotetaan kiihtyvän 1,4 prosenttiin ensi vuonna.

Merkittävin positiivinen riski talousnäkymille on Lähi-idän kriisin nopea päättyminen ja Hormuzinsalmen pysyvä avautuminen laivaliikenteelle. Riippuen Yhdysvaltojen välivaalien tuloksesta maan kauppapolitiikkaan voi tulla odotettua suurempaa johdonmukaisuutta. Venäjän taloudellinen ja poliittinen ahdinko voi johtaa hyökkäyssodan päättymiseen ja Ukrainan jälleenrakentamisen alkamiseen. Puolustukseen liittyvät investoinnit voivat kiihdyttää Euroopan talouskasvua odotettua nopeammin. Lisäksi tekoälyllä voi olla maailmanlaajuisesti odotettua syvempiä talousvaikutuksia.

Suomen talouden toipumista pitkän heikon jakson jälkeen varjostavat Lähi-idän kriisi korkeine öljyn hintoineen sekä talousnäkymiin liittyvä epävarmuus. Bkt:n arvioidaan kasvavan 0,8 prosenttia vuonna 2026, 1,6 prosenttia vuonna 2027 ja 1,7 prosenttia vuonna 2028. Vienti on kehittynyt suhteellinen hyvin ottaen huomioon Yhdysvaltojen tullipolitiikan, Lähi-idän kriisin sekä geopoliittisen epävarmuuden.

Nettoviennin vaikutus talouskasvuun jää kuitenkin negatiiviseksi, koska hävittäjähankinnat ja muiden investointien edellyttämä tuonti kasvaa vientiä nopeammin. Energian hintojen nousu kiihdyttää inflaatiota kuluvana vuonna. Palkkojen nousuvauhti nopeutuu tänä vuonna työehtosopimusten seurauksena, mutta reaalipalkkojen odotetaan saavuttavan vuoden 2021 tason vasta vuonna 2027. Palkankorotusten ja ansiotuloverotuksen aleneminen nostavat käytettävissä olevia tuloja, mutta heikkona jatkuva työllisyystilanne ja polttoaineiden hintojen nousu jarruttavat ostovoiman kasvua. Vuonna 2027 ostovoiman arvioidaan paranevan reippaammin inflaation hidastuessa ja työllisyystilanteen kohentuessa. Kuluttajien luottamusta on laskenut alkuvuodesta korkea sähkön hinta ja Iranin sota, mutta myös pitkään painanut suureksi koettu työttömyyden uhka.

Talouden ennustamiseen liittyviä keskeisiä pääosin alaspäin suuntautuvia riskitekijöitä:

1) Geopoliittiset jännitteet
2) Lähi-idän kriisin pitkittyminen ja eskaloituminen uudelleen
   - voi kasvattaa energian hintoja ja korkoja

- kasvattaa julkisyhteisöjen menoja ennustettua enemmän
- viivästyttää työllisyystilanteen parantumista ja pitää työttömyysmenot korkealla tasolla ennustettua pitempään
- heikentää sekä vientimarkkinoiden kysyntää että kotitalouksien ostovoimaa

3) Pitkittyvä epävarmuus ja heikko luottamus
   - kuluttajien ja yritysten varovaisuus voi vähentää kulutusta, investointeja ja asuntokauppaa odotettua enemmän
   - luottamuksen puute näkyy erityisesti kestokulutustavaroiden kysynnässä ja asuntomarkkinoilla
4) Työmarkkinoiden heikkous
   - työttömyysasteen ennakoidaan olevan vuonna 2026 yli 10 prosenttia
   - työllisyyden paranemisen odotetaan viivästyvän vuoteen 2027
   - ➢ kotimainen kysyntä ja verotulot jäävät odotettua pienemmiksi
5) Julkisen talouden velkaantuminen
   - riippumatta talouden kasvusta, julkisen talouden alijäämä pysyy suurena koko ennustejakson ajan
   - velkasuhteen arvioidaan nousevan tänä vuonna yli 90 prosenttiin ja vuoteen 2030 mennessä lähes 99 prosenttiin
   - hitaampi talouskasvu tai korkeammat korot voisivat pahentaa velkaantumista edelleen
6) Asuntorakentamisen ja investointien epävarmuus
   - asuntorakentamisen elpyminen siirtyy eteenpäin heikon kysynnän vuoksi
   - julkisen rakentamisen piristyminen ennakoitua hitaammin vaikuttaa talouden kokonaiskasvuun.

Julkisyhteisöjen velka nousee tänä vuonna yli 90 prosentin ja kasvaa edelleen lähes 99 prosenttiin BKT:sta vuonna 2030. Alijäämää syventävät erityisesti F35-hävittäjähankinnat. Veronkevennykset hidastavat verotulojen kasvua ja sopeutustoimet hidastavat menojen kasvua. Valtion eläkerahastolta saatava miljardin euron lisätuloutus parantaa alijäämää ensi vuonna. Paikallishallinnon menoja kasvattaa erityisesti hintojen ja palkkojen nopea nousu. Hyvinvointialueiden rahoitusasema heikkenee menojen kasvaessa vuodesta 2027 alkaen ja samaan aikaan kasvua hidastavat rahoituslain uudistus sekä valtion jälkikäteistarkastuksien taso. Kuntahallinnon rahoitusasema pysyy keskimäärin 0,3 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen. Alijäämään vaikuttavat kulutusmenojen kasvu, korkea investointitaso ja valtionosuuksien leikkaukset. Sosiaaliturvarahastot pysyvät ennustekaudella ylijäämäisinä erityisesti työeläkelaitosten vahvan rahoitusaseman ansiosta. Lähde: VM Taloudellinen katsaus kesä 2026

1.2 Kuntatalous

Kuntatalouden kehitysarvio 2025-2030

Mrd. €	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Toimintakate	-15,4	-16,1	16,8	-17,2	-17,7	-18,0
Verotulot	14,0	14,8	15,3	15,9	16,5	17,1
Valtionosuudet	4,1	4,2	4,3	4,7	4,8	4,9
Rahoitustuotot ja -kulut, netto	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Vuosikate	3,1	3,2	3,1	3,6	3,9	4,3
Poistot	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2	-3,3	-3,4
Satunnaiset erät, netto	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden tulos	0,7	1,2	0,0	0,5	0,7	0,9
Lainakanta	21,3	22,3	23,4	24,3	25,0	25,5
Kuntien ansiotason muutos %	3,2	3,6	4,3	4,3	3,1	3,0
Rakennuskustannusindeksin muutos	0,9	1,3	1,0	1,7	1,8	1,8
Peruspalvelujen hintaindeksin muutos %	2,5	3,5	3,5	3,6	2,8	2,7

Vuonna 2025 kuntatalous heikkeni erityisesti työvoima- ja elinkeinopalvelujen rahoitus- ja järjestelmävastuun siirtyessä kunnille, mikä kasvatti suhdanneriskin toteutuessa kuntien toimintakuluja merkittävästi. Tehtävämuutos näkyi myös kasvaneina valtionosuuksina. Kuntatalouden yhteenlaskettu vuosikate heikkeni edellisvuodesta noin 420 milj. eurolla 3,2 mrd. euroon. Negatiivisten vuosikatteiden kuntia oli kahdeksan, kun vuonna 2024 niitä oli 14. Tilikauden tulos heikkeni, mutta säilyi kuitenkin 0,75 mrd euroa positiivisena. Tulosta vahvistivat yksittäisten kuntien omaisuuden luovutusvoitot. Tilikauden tulos oli negatiivinen kaikissa kahdeksassa 100.000-300.000 asukkaan kunnassa. Arviointimenettelyyn päätynee kaksi kuntaa. Investointitaso pysyi edellisvuoden tapaan korkeahkona, ja kuntien lainkanta kasvoi 830 milj. eurolla.

Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta sote- sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilaa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistusta ei kuitenkaan viedä eteenpäin kuluvalla hallituskaudella, sillä hallituspuolueet eivät löytäneet sopua uudistuksen eduskuntakäsittelyn vaatimassa ajassa. Kiinteistöveron arvostamisuudistuksella tavoitellaan rakennusten ja maapohjien verotusarvojen vastaamista niiden todellisia käypiä arvoja.

Hallitusohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Valtionosuuden tasoon vuonna 2027 vaikuttaa 3,5 prosentin indeksikorotus ja sen perusteella tehdään 2,8 prosenttiyksikköä vastaava indeksivähennys asukaslukuun suhteutettuna (lausunnolla kunnissa 8/2026). Kehysriihen 2025 päätöksellä peruspalvelujen valtionosuutta vähennetään osana sopeutustoimia 75 miljoonalla eurolla vuodesta 2026 alkaen. Tänä vuonna muutos toteutettiin vähentämällä kuntien peruspalvelujen valtionosuutta prosenttiperusteisesti.

Vuodesta 2028 lähtien valtionosuuden tasoa nostaa edellisiin vuosiin verrattuna erityisesti sote-uudistuksen kustannusneutraaliin toteutukseen liittyvien määräaikaisten valtionosuusvähennysten poistuminen.

Kehyskauden lopussa toiminnan ja investointien rahaviran kuntakokoryhmittäisessä tarkastelussa on suuria eroja ryhmien välillä, minimin ollessa noin -288 euroa/asukas (100.000-300.000 asukkaan kuntakokoryhmässä) maksimin ollessa 145 euroa/asukas (5.000-10.000 asukkaan kuntakokoryhmässä).

Kuntatalouden kehitysarvio

- Kuntatalous heikkeni vuonna 2025 erityisesti toimintakatteella, vuosikatteella, tilikauden tuloksella sekä toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna. Te-palvelu-uudistus kasvatti toimintamenoja ja toimintakate heikkeni 1,1 mrd euroa. Vuoden 2025 tulosta paransi kertaluonteiset myyntituotot ja omaisuusjärjestelyt.
- Verotulot kehittyivät vaisusti työttömyyden ollessa korkealla ja työllisyyden paranemisen viivästyttyä
- Talouspainetta lisäävät sovitut palkkaratkaisut, työttömyysetuuksien kasvaneet rahoitusvastuut, valtionosuuksiin kohdentuvat leikkaukset ja välttämättömät investoinnit. Henkilöstökustannuksia hillitsevät kuntien omat sopeutustoimet – henkilöstömenosopeutukset 2026 noin 147 milj. euroa.
- Kuntien valtionosuudet kasvavat kuluvana vuonna suotuisasti erityisesti kustannustenjaon tarkistuksen ja indeksikorotuksen vuoksi, mutta pienenevät samanaikaisesti aiemmin sovittujen sopeutustoimien (indeksijarru, vos-tason lasku) vuoksi
- Tulojen ja menojen epätasapainosta huolimatta vain hieman yli 10 kunnista nosti kuluvan vuoden kunnallisveroprosenttia (painotettu ka 7,62)

<u>Menot 2027-2030</u>

- Kuntatalouden toimintamenot kasvavat hintojen nousun, palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi ja peruspalvelujen hintaindeksi on keskimäärin 3,2 %
- Peruspalveluiden painopiste on sivistys- ja kulttuuripalveluissa, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskeva. Palvelutarve ei kuitenkaan realisoidu menojen alenemisena samassa suhteessa palveluverkosta, henkilöstörakenteesta ja lainsäädännöllisistä jäykkyyksistä johtuen. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste ja erityisen tuen tarve on lisääntyneet viime vuosina
- Te-uudistuksessa kunnille siirtyi osittainen työttömyysetuuksien rahoitusvastuu, joka on luonteeltaan suhdanneherkkää ja vaikeasti ennakoitavaa. Indeksijäädytykset työttömyyden perusturvaetuuksiin ja niiden korotusosiin päättyvät vuoteen 2027, mikä kasvattaa työttömyysetuuksiin tehtäviä indeksikorotuksia vuodesta 2028 alkaen
- Investoinnit pysyvät ennustejaksolla korkealla tasolla kuntakohtaisista eroista huolimatta. Maan sisäinen muuttoliike ja ikärakenteen muutos lisäävät kuntien alueellista eriytymistä

<u>Tulot 2027-2030</u>

- Suhdannetilanteen kohentuessa verotulot kasvavat ennustejaksolla keskimäärin 3,8 prosenttia
- Toimintatulojen kasvu on vaimeaa – keskimäärin 1,0 prosentti vuodessa
- Valtionosuuksia pienentävät hallituksen aiemmin tekemät pysyvät vähennykset. Lisäksi 2027 valtionosuuksia heikentävät valtionosuuksista vähennettävät perustoimeentulotuen kustannusten voimakas kasvu ja indeksijarrun korotus 2,8 prosenttiin. Valtionosuuksia kasvattavat kustannustenjaon tarkistukset ja indeksikorotukset. Määräaikaisten leikkausten päättyessä valtionosuuksien kasvu on voimakkaampaa vuosina 2028-2030

Tulot eivät riitä nettoinvestointeihin

- Kuntien taloudellinen kehitys eriytyy
- Toiminnan ja investointien rahavirta on ennustejakson ajan negatiivinen
- Tulevina vuosina tulojen ja menojen epätasapaino edellyttää kuntataloudessa pitkäjänteistä päätöksentekoa ja pysyviä talouden tasapaianottamistoimia

Riskejä

- Te-palvelu-uudistuksen myötä suhdannevaihtelut välittyvät kuntatalouteen aiempaa voimakkaammin erityisesti verotulojen ja työttömyyskustannusten kautta
- Geopoliittisten jännitteiden mahdollinen kärjistyminen voi heijastua kuntatalouteen kustannustason nousuna
- Kuntatalouden kehitys riippuu merkittävästi kuntien omista sopeutustoimista. Sopeuttamistoimet ja palveluverkon karsiminen voi osoittautua kaikenkokoisissa kunnissa poliittisesti hankalaksi kysymykseksi

Lähde: VM, Kuntatalousohjelma 2027-2030, kevät 2026

Valtionosuudet supistuvat valtaosalla kunnista 2027

Koko kuntakentän tasolla valtionosuudet kasvavat vuonna 2027 erittäin niukasta (+1,0 %) ja valtaenemmistöllä kunnista rahoitus tulee laskemaan tähän vuoteen verrattuna. Muutosta laskettaessa OKM-vos on mukana vuoden 2026 tasossa. Pelkästään VM:n valtionosuudet ilman verotuloperusteisia eriä supistuvat -2,4 prosenttia. Vähäinen kasvu selitty vain vos-tasauksen ja veromenetysten kompensaation kasvulla. Peruspalvelujen valtionosuuden supistumista selittävät vos-leikkaukset, ensi vuonna erityisen voimakkaana toteutettava indeksileikkaus sekä lasten määrän vähentyminen.

Hallituksen kehysriihi 21.-22.4.2026

Kuntien valtionosuuteen kohdistuvat leikkaukset vuosina 2024-2027

VM mom. 28.90.30 Kunnan peruspalvelujen valtionosuus

	2024	2025	2026	2027
Indeksijarrun suuruus (%-yks.)	*-1 %-yks.*	*-1 %-yks.*	*-1 %-yks.*	*-2,8 %-yks.*
Indeksijarrun valtionosuusleikkaus	-24	-25	-31	-93
Indeksijarru koko hallituskaudella	-24	-49	-80	-173
Valtionosuusleikkaus tekemättä jääneen norminpurun varjolla		-23	-23	-23
Suora valtionosuusleikkaus			-75	-75
Yhteensä	**-24**	**-48**	**-129**	**-191**

Valtionosuuspohjan mukaisesti leikkauksista **esi- ja perusopetukseen** kohdistuu laskennallisesti noin 55 %, **varhaiskasvatukseen** noin 35 %, **TE-tehtäviin** noin 5 % ja loput noin 5 % **kirjastoihin ja kulttuuripalveluihin**.

KUNTALIITTO

Toisin kuin valtion, kuntien on tasapainotettava taloutensa laissa säädetyn määräajan puitteissa. Rahoitusleikkaukset saattavat vaikeimpaan asemaan kunnat, joiden taloudellinen liikkumavara on jo valmiiksi vähäistä esimerkiksi heikon tulopohjan vuoksi, ja joilla ei taseessa ole kertynyttä ylijäämää. Valtionosuusleikkaukset pakottavat nämä kunnat leikkaamaan palvelujen laadusta tai palveluverkosta, etsimään yhteistyömahdollisuuksia tai korottamaan veroja. Kuntien veropohja ja menot eriytyvät parhaillaan rajusti nuorten ikäluokkien pienenemisen, massamuuton, olemattoman talouskasvun ja rajusti nousseen työttömyyden myötä. Uudet budjettilinjaukset lisäävät talouden epätasapainoa entisestään.

Palkkaratkaisu 2026-2028

Kunta- ja hyvinvointialueelle saatiin viime vuonna lähes kolmen vuoden työrauha. Neuvottelujen tuloksena syntyi ratkaisu 7,37 prosentin sopimuskorotuksista vuosille 2026-2028. Palkankorotukset jakautuvat siten, että vuonna 2025 palkat nousivat 2,5 prosenttia, vuonna 2026 2,47 ja vuonna 2027 2,4 prosenttia. Lisäksi sovittiin kunta- ja hyvinvointialan kehittämisohjelman jatkosta. Sen mukaan palkat nousevat normaalien sopimuskorotusten lisäksi 0,4 prosenttia vuonna 2026, 0,4 prosenttia 2027 ja 1 prosentin vuonna 2028.

Kunta- ja hyvinvointialan kuluista noin puolet ovat henkilöstökuluja. Työnantajien maksamista sosiaalivakuutusmaksuista puolestaan suurin osa on eläkemaksuja.

2 Kuhmon kaupungin kuntastrategia 2029

Kuhmon kaupungin päivitetty kuntastrategia hyväksyttiin kaupunginvaltuuston kokouksessa 18.5.2026. Erityisesti turvallisuus, varautuminen ja kriisinkestävyys näkyvät aiempaa vahvemmin omana kokonaisuutena. Kuntastrategian tulee ohjata toimintasuunnitelman laadintaa ja toimintaa ohjaavan mittariston valintaa. Kuhmon kaupungin toimintasuunnitelman toimenpiteet ja painopisteet noudattelevat kuntastrategiaa ja hyte-suunnitelmaa.

Kaupungin yhteiset painopisteet ovat alla mainitut ”lihavoidut” tavoitteet. Talousarviota valmisteltaessa palvelualue valitsee jokaisen strategisen tavoitteen alta vähintään yhden yhteisistä painopistealueista. Sen lisäksi on mahdollista valita muita tavoitteita. Tavoitteiden toteutumiseksi palvelualue esittää toimenpiteitä. Toimenpide voi olla jatkoa edellisiltä vuosilta ja jatkua tuleville vuosille. Toimenpiteen aikataulutus on hyvä avata tekstissä.

Täyttä elämää keskustassa ja kylissä – hyvinvoivat ja osalliset kuhmolaiset

- **1.1 Turvallinen ja avoin arki kaikissa elämäntilanteissa**
- **1.2 Aktiiviset ja osalliset kuntalaiset, vahva yhdistyskenttä**
- 1.3 Monipuoliset liikkumisen sekä harrastus- ja vapaa-ajan mahdollisuudet
- 1.4 Elämän murroskohdat ja ikä huomioidaan palveluissa
- 1.5 Toimintakyvyn, hyvinvoinnin ja mielenterveyden edistäminen
- 1.6 Monimuotoisen työllistymisen ja yrittämisen mahdollistaminen
- 1.7 Nuoret juurtuvat Kuhmoon ja haluavat palata

2 Turvallinen ja kestävästi kehittyvä Kuhmo

- 2.1 Varaudumme häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin
- **2.2 Vahvistamme arjen turvallisuutta, kriisinkestävyyttä ja riskienhallintaa**
- **2.3 Huolehdimme pitkäjänteisestä talouden tasapainosta**
- **2.4 Teemme perusteltuja investointeja ja omistajaratkaisuja**
- 2.5 Rakennamme puusta ja hankimme vastuullisesti
- 2.6 Huolehdimme keskustan viihtyvyydestä
- 2.7 Tavoittelemme luonnon kestävyyttä

3 Monipuolinen, kannattava ja kansainvälinen elinkeinorakenne

- **3.1 Olemme Kainuun yrittäjämyönteisin kunta**
- 3.2 Poistamme investointien esteitä aktiivisesti ja investointeja edistetään
- 3.3 Kestävä matkailu ja luovat alat kasvavat
- 3.4 Woodpolis vahvistuu metsäbiotalouden keskuksena
- **3.5 Osaajat haluavat tulla ja jäädä Kuhmoon**
- 3.6 Tulomuutto- ja yrityspalvelut ovat sujuvat ja saavutettavat

4 Inhimillinen kehitys ja laadukas koulutus kaikissa elämänvaiheissa

- 4.1 Kannustava varhaiskasvatus
- 4.2 Turvallinen ja yhteisöllinen perusopetus
- 4.3 Laadukas ja vetovoimainen oma lukio
- 4.4 Ammatillisen koulutuksen mahdollistaminen Kuhmossa
- 4.5 Elinikäinen oppiminen ja taiteen perusopetus

5 Kuhmon kaupunki on hyvinvoiva ja vetovoimainen työyhteisö

- **5.1 Ihmislähtöinen organisaatio ja hyvä palveluasenne**
- 5.2 Valmentava ja työkykyä tukeva johtaminen
- **5.3 Yhteisöllinen ja muutosjoustava työyhteisö**
- 5.4 Salliva kokeilukulttuuri ja kiittämisen kulttuuri

6 Tunnettu ja verkostoitunut Kuhmo

- 6.1 Vahva ja tunnistettava Kuhmo-brändi
- **6.2 Luotettava yhteistyökumppani**
- 6.3 Aktiivinen toimija kansainvälisissä kulttuuri- ja osaamisverkostoissa
- **6.4 Lapset ja nuoret saavat kansainvälisyyskokemuksia**

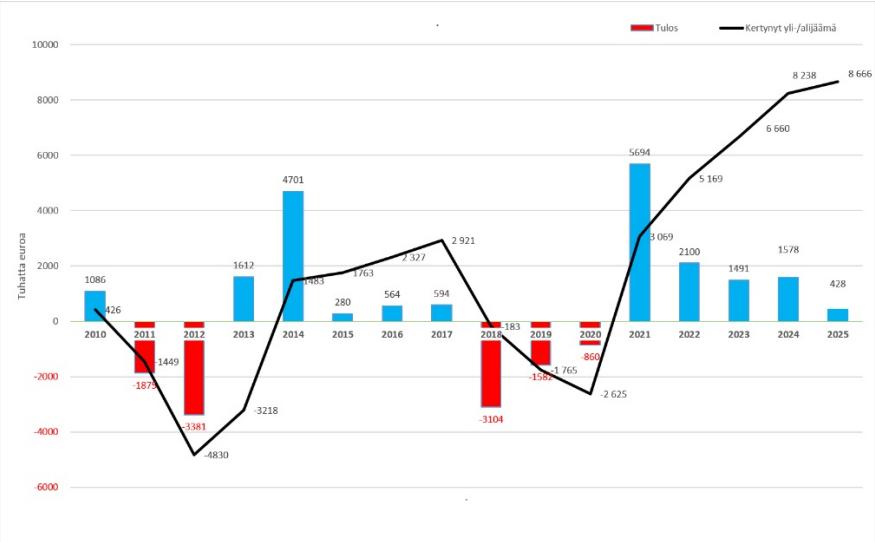
6.5 Toimimme osallisena maaseutu-, metsä- ja luontoverkostoissa

Hyvinvointisuunnitelma nivotaan talousarvio-taloussuunnitelmaprosessiin. Kuntalaisia osallistavaa budjetointia (kestävä kehitys) jatketaan.

3 Vuoden 2027 talousarvion laadinta

3.1 Kuhmon kaupungin taloudellinen tilanne

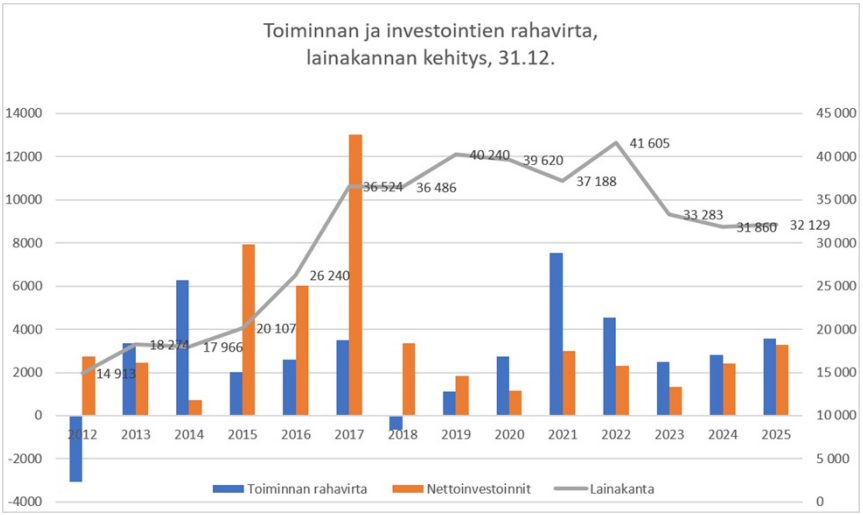
Kuhmon kaupungin tuloskehitys ja taseen yli-/alijäämäkehitys vuosina 2010-2025

Kaupungin taseessa kertynyttä ylijäämää vuosilta 2021-2025 on yhteensä 8,7 miljoonaa euroa. Vuosien 2021 ja 2022 tuloksiin sisältyi merkittäviä poikkeuksellisia eri, kuten harkinnanvarainen valtionosuus, rahoitusarvopapereiden normaalista poikkeava tuotto, Kainuun soten purkuun liittyvät erät sekä osinkotuotot tytäryhtiöiltä. Vuoden 2023 hyvä tulos muodostui pääasiassa rahoitusarvopapereiden tuotosta, joka mahdollisti Soten tilinpäätöksen oikaisusta (-0,49 milj. e), Kuhmon Yrityssampo Oy:n osakkeiden arvonalentumisesta (-0,62 milj. e) sekä Oppimiskeskuksen asuntolan purkuvarauksesta (-0,13 milj. e) huolimatta Piilolan koulukiinteistöön tehtävän lisäpoiston (0,3 milj. e). Vuoden 2024 tulokseen vaikuttivat rahoitusarvopapereiden kohtuullisen hyvä tuotto sekä verotulojen ennakoitua parempi kertymä.

Vuonna 2025 edellisvuoden verokertymää oikaistiin ja verotulot toteutuivat -0,9 miljoonaa budjetoitua pienempinä. Arvopapereiden markkina-arvo kasvoi 2,0 miljoonaa euroa. Huolimatta tehdyistä tytäryhtiön osakkeiden arvonalentumisista, lisäpoistoista ja vahingonkorvauksista (yhteensä vajaat -1,0 me) ylijäämäksi kirjattiin 428 tuhatta euroa.

Kuhmon kaupungin toiminnan ja investointien rahavirta, lainakannan kehitys

Vuosien 2015-2017 mittavien investointien myötä kaupungin velkaantuneisuus kasvoi suureksi. Hyvän tulosvuoden myötä vuoden 2021 Kuhmon lainakanta laski edellisestä vuodesta 2,4 miljoonaa euroa ja oli vuoden lopussa 37,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 lopussa lainakanta nousi 41,6 miljoonaan euroon. Lainamäärän kasvua selittää joulukuussa 2022 nostettu talousarviolaina ja samaan aikaan käytössä ollut 4,5 miljoonan kuntatodistus. Kuntatodistus erääntyivät tammikuun 2023 alussa, jolloin se maksettiin pois. Vuonna 2023 talousarviolainaa ei nostettu lainkaan ja lainakanta saatiin painumaan 33,3 miljoonaan euroon. Vuoden 2023 lopulla kilpailutettu laina nostettiin vuoden 2024 puolella. Vuonna 2025 talousarviolainaa nostettiin 4,0 miljoonaa euroa.

Tilinpäätöksen 2025 mukaan kaupungin omavaraisuusaste on 51,2 %, kun omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona kuntataloudessa pidetään 70 % tasoa. Alle 50 %:n omavaraisuus merkitsee merkittävän suurta velkarasitetta, mikä riskinä korostuu korkotason noustessa. Kuhmon kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus oli 122,6 %. Jonkinasteisena mittana voidaan pitää 50 %:n velkaantuneisuutta, jonka yli tunnusluku ei saisi mennä.

Vuoden 2026 talousarvio on laadittu 221 tuhatta euroa ylijäämäiseksi. Talousarvioon on tehty yhteensä 10,8 miljoonan euron rahoitusvaraus, mutta rahoitustarve jäänee alle puoleen siitä. Pitkäaikaisen lainojen lyhennys on 4,1 miljoonaa euroa. Investointeihin on varauduttu 8,5 miljoonalla eurolla, mutta niiden toteutuminen jäänee alle puoleen arvioidusta (netto).

Tulosennuste 2026 elokuussa käytettävissä olevan tiedon mukaisesti päivitettynä on 1 636 tuhatta euroa. Toimintakate (-24,1 milj e.) toteutuu budjetoitua parempana hva-kiinteistöjen yhtiöittämisen siirtymisen johdosta. Verotuloennuste on tässä vaiheessa -160 tuhatta euroa ja valtionosuudet -138 tuhatta euroa budjetoitua heikompi. Rahoitustuotot ja -kulut ovat varovaisesti arvioituna 346 tuhatta euroa budjetoitua paremmat. Arvopapereiden myyntivoittoja on saatu tänä vuonna 1 154 tuhatta euroa (7/2025 1 481 te). Arvonalentumisten palautumisia kirjattu 769 tuhatta euroa, kun vuosi sitten vastaavana ajankohtana arvonalentumiskirjaukset olivat -782 tuhatta euroa.

Sijoitussalkkujen markkina-arvon kehitys on ollut maaliskuun notkahdusta lukuun ottamatta hyvä. Evlin salkun tuotto vuoden alusta elokuulle on +7,33 % ja OP:n 6,09 %. Suurin yksittäinen epävarmuustekijä salkun markkina-arvon kehitykseen on Lähi-idän konfliktin vaikutus energia- ja raaka-ainemarkkinoihin. Lainanhoitokulut toteutuvan ennakoidusti.

Epävarmuutta ja riskejä Kuhmon talouteen tuovat:
- valtionosuuksien pieneminen edelleen
- reaalitalouden muutosten vaikutus verotuloihin
- Te-palveluiden siirtyminen kunnan vastuulle heikentää taloudellista liikkumavaraa
- sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen 2027 myötä toimintatuotot pienevät oleellisesti
- rahoitusarvopapereiden tuoton ennustettavuus
- korkokehitys ja lainakannan pitäminen maltillisena
- tulevien investointien määrä ja niiden tuomat tulospaineet
- kustannusten nousu
- väestökehitys

Kuhmon väestö- ja ikärakennekehitys

	2024	2025**	2026**	2027**	2028**	2029**
VÄESTÖ ikäryhmitttäin, 31.12.						
0 - 18 vuotiaat	998	929	*880*	*849*	*799*	*768*
Muutos %	*-3,5*	*-6,9*	*-5,3*	*-3,6*	*-5,9*	*-3,8*
19 - 64 vuotiaat	3 419	3 305	*3 220*	*3 127*	*3 048*	*2 969*
Muutos %	*-2,9*	*-3,3*	*-2,6*	*-2,9*	*-2,5*	*-2,6*
+ 65 vuotiaat	3 066	3 066	*3 058*	*3 045*	*3 040*	*3 023*
Muutos %	*1,3*	*0,0*	*-0,3*	*-0,4*	*-0,2*	*-0,6*
Asukasluku vuoden lopussa	**7 483**	**7 300**	**7 158**	**7 020**	**6 886**	**6 760**
Muutos %	*-1,3*	*-2,4*	*-1,9*	*-1,9*	*-1,9*	*-1,8*

Lähde: Kuntaliitto, verokehikko 6/2026

3.2 Tulot

Toimintatuotot

Talouden kasvunäkymiä on varjostaneet kiristynyt kauppapolitiikka ja kansainvälisen kaupan epävarmuudet sekä syvästi alijäämäisen julkisen talouden sopeutustoimet. Lisäksi kasvunäkymää sumentavat erityisesti suuri epävarmuus Iranin sodasta ja edelleen jatkuva Ukrainan sota. Elokuun alussa 2026 julkaistujen uusien suhdanne-ennusteiden mukaan talous on kehittynyt alkuvuodesta positiivisemmin kuin osattiin odottaa. Puheet laman mahdollisuudesta vaihtuivat bkt:n noin +2 prosentin kasvuksi. Kasvun ennakoidaan jatkuvan ripeänä myös ensi vuonna. Siitä huolimatta työttömyysaste pysyy poikkeuksellisen korkealla tasolla vielä pitkään.

Inflaatio on ollut poikkeuksellisen matalalla tasolla, mutta öljyn hinnan nopea kallistuminen kiihdyttää inflaatiota. Kuluttajahintaindeksin odotetaan kasvavan kuluvana vuonna 2,0 prosenttia, vuonna 2027 1,9 prosentti ja vuonna 2028 2,0 prosenttia. Palkankorotuslinjasta on sovittu, mutta Ukrainan sotaa edeltänyt reaalipalkkataso odotetaan saavutettavan vasta ensi vuonna. Kuntien ansiotasoindeksin muutos on keskimäärin 3,7 prosenttia vuosina 2027-2030. Peruspalvelujen hintaindeksiennuste vuosille 2027-2030 on keskimäärin 3,2 prosenttia. Vuodelle 2027 tulee kaikkia palvelumaksuja tarkastella huomioiden yleinen kustannustaso.

Hyvinvointialueelle vuokrattavat ns. sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen viivästyy ja toiminta siirtyy perustetulle tytäryhtiölle 1.1.2027. Yhtiöittäminen tarkoittaa kaupunkiemolle miljoonan euron vuokratuottojen menetystä.

Verotulot

Verotuloennuste 2024-2029

TILIVUOSI	2024	2025	2026**	2027**	2028**	2029**
Verolaji						
Kunnallisvero	12 867	12 345	12 971	12 897	13 099	13 219
Muutos %	*1,3*	*-4,1*	*5,1*	*-0,6*	*1,6*	*0,9*
Yhteisövero	3 324	2 954	3 075	3 194	3 371	3 496
Muutos %	*-3,8*	*-11,1*	*4,1*	*3,9*	*5,6*	*3,7*
Kiinteistövero	2 517	2 485	2 401	2 472	2 472	2 472
Muutos %	*9,1*	*-1,3*	*-3,4*	*3,0*	*0,0*	*0,0*
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	**18 708**	**17 785**	**18 447**	**18 563**	**18 943**	**19 187**
Muutos %	*1,4*	*-4,9*	*3,7*	*0,6*	*2,0*	*1,3*

Lähde: Kuntaliitto, verokehikko 6/2026

Kuhmon veroprosentti vuodesta 2024 lähtien on ollut 9,40. Efektiivinen kunnallisveroaste oli vuonna 2025 6,89 ja on vuonna 2026 6,92. Kuhmon kaupunginhallitus käsittelee vuoden 2027 veroprosentteja kokouksessaan 3.11. ja valtuusto 10.11. Kiinteistöveron määräytymistä koskeva lakiuudistus tuli voimaan vuoden 2024 alusta, jolloin maapohjan verotus eriytettiin yleisestä kiinteistöverosta sen alarajan ollessa 1,30 %.

Kuntaliiton verokehikon seuraava päivitys on syksyllä 2026.

Valtionosuudet

Valtakunnallisesti vos-rahoituksessa on kasvua erittäin niukasti ja valtaenemmistöllä kunnista rahoitus tulee laskemaan tähän vuoteen verrattuna. Valtiovarainministeriön kunnan peruspalvelujen valtionosuuslaskelmat vuodelle 2027 ovat elokuulta 2026. Laskelmassa OKM-vos mukana vuoden 2026 tasossa. Laskelmaa päivitetään vielä kuluvan vuoden aikana.

Valtionosuuksien kehitys Kuhmossa 2025-2029

	TP2025	E2026	TA2027	TS2028	TS2029
VOS, t€	8 129	7 885	7 370	7 270	7 170
Muutos, t€	-169	-244	-515	-100	-100
Muutos, %	-2,0 %	-3,0 %	-6,5 %	-1,4 %	-1,4 %

Ennakolliset valtionosuudet 2027 (8/2026) tiedot päivittyvät vielä syksyn aikana. Lopulliset valtionosuustiedot talousarviovuodelle 2027 saadaan joulukuussa. TE-uudistus kasvatti valtionosuuksia vuonna 2025, mutta ei parantanut kunnan taloudellista liikkumavaraa. Raha on yleiskatteellista ja uudistuksen rahoitus ei toteutunut täysimääräisenä. Kelalle maksettavat etuusmaksut vuonna 2026 näyttävät kasvavan yli 100 tuhatta euroa budjetoitua suuremmiksi.

Valtionosuusjärjestelmää koskeva, vuoden 2027 alusta voimaan tulevaksi suunniteltu, uudistus kaatui marraskuussa 2025 hallituspuolueiden erimielisyyksiin ja valtionosuusuudistus lykkääntyi seuraavalle hallituskaudelle. Uudistuksen lykkääntyminen tuo Kuhmolle hieman enemmän liikkumavaraa, kun lasten määrän väheneminen jo muutenkin laskee valtionosuutta.

Rahoitustuotot

Rahoitusarvopapereiden tuotto viimeisten viiden vuoden ajalta on ollut vuositasolla keskimäärin 6,5 %. Vuosi 2021 oli Kuhmon sijoitushistorian aikana ennätyksellisen hyvä, arvopapereiden markkina-arvon kasvaessa keskimäärin 13,1 %. Vuonna 2022 sijoitusten markkina-arvo laski -4,6 %. Vuonna 2023 kasvu oli 9,7 %, 2024 7,5 % ja 2025 6,9 %.

USAn presidentinvaihdos ja tuontitullineuvottelut heiluttivat arvopaperimarkkinoita alkuvuodesta 2025. Kuhmon sijoitussalkun markkina-arvo laski ollen pienempi kahden edellisvuoden elokuuhun verrattuna. Ja helmikuun lopulla 2026 USA ja Israel iskivät yhdessä Iraniin ja Hormuzinsalmen sulku aiheutti merkittävän energiakriisin, mikä näkyi notkahduksena myös kaupungin sijoitussalkussa.

Talousarvioraamiin 2027 ja suunnitelmavuosille on rahoitustuottoihin kirjattu 1,5 miljoonaa euroa. Sijoitusten markkina-arvo elokuulla 2026 on 33,8 miljoonaa euroa. Rahoitusarvopapereiden tuotto heiluttelee Kuhmon tulosta merkittävästi. Ennen lopullisen talousarvion tekemistä pyydämme salkunhoitajilta salkkukatsauksen ennusteineen.

3.3 Menot

Menojen osalta todetaan, että harkinnanvaraisista hankinnoista ja palvelunostoista pidättäydytään aina, kun se kokonaisuuden kannalta on järkevää ja mahdollista.

Kuntalain mukaisesti Kuhmon kaupunki yhtiöittää sote- ja pelastuslaitoskiinteistöt ja yhtiöittäminen toteutuu vuodenvaihteessa 2026-2027. Yhtiöitettävät kiinteistöt ovat Honkalinna, Levälahtikoti ja Louhela. Yhtiöittämisen vaikutus toimintamenoihin on noin 240 tuhatta euroa ja toimintakate heikkenee 700 tuhatta euroa. Poistojen osuus on 246 tuhatta euroa.

Maksuosuudet (tiedot päivittyvät):

- Ympäristöterveydenhuolto: Sotkamo 410.708 e (2026)
- Maakunnallinen yhteistoiminta: Kainuun Liitto 292.707 e (2026)
- Kainuun-Koillismaan työllisyysalue: osuus yhteisistä kustannuksista Kajaanille 121.553 e (budj. 2026)

Te-uudistuksen valtionosuuskriteerit painottuvat seuraavasti: työikäinen väestö 45 % + työttömien määrä 45 % + vieraskielisyys 10 %. Kunnat eivät suoraan voi vaikuttaa valtionosuuksien määrää. Vuoden 2026 alusta TE-rahat sulautuivat osaksi valtionosuusjärjestelmää ja ovat yleiskatteellista valtionosuutta. Valtionosuudet eivät kata täysimääräisesti työllisyyden edistämisen palvelujen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Paine aitoon työllistämiseen kasvaa, kun kuntien osuus etuuskuluista kasvaa (sakkomaksut), aktivointi ei poista sakkolistoilta, palkkatuki ei kerrytä työssäoloehtoa ja lisäksi kuntien taloustilanne (yleinen talouspaine) on vaikea.

Henkilöstökulut

Vuodesta 2023 alkaen henkilöstökulut muodostavat suurimman osan Kuhmon kaupungin toimintakuluista. Henkilöstökulujen osuus on noin 53 % toimintakuluista (ta2026).

Kunta-alalle saatiin kolmivuotinen palkkaratkaisu 2025-2028. Kuntien ansiotasoindeksi on keskimäärin hieman korkeampi kuin yleinen ansiotaso. Pitkällä aikavälillä palkkaohjelma helpottanee kuntia vaivaavaa pulaa ammattitaitoisesta työvoimasta.

Kuntien ansiotasoindeksi, muutos-% (Lähde: Kuntaliitto/vm, kesä 2026)

Kuntatyönantajan sosiaaliturvamaksut (prosenttia maksun perusteena olevasta palkasta, keskimäärin)

MAKSU	2024	2025	2026	2027*	2028*
Sairausvakuutusmaksu	1,16	1,87	1,91	1,84	1,83
Työttömyysvakuutusmaksu	1,09[a]	0,80[b]	1,23[c]	1,23[d]	1,23[d]
Kuntien eläkemaksu yhteensä, keskimääräinen työnantajan osuus	**20,42**	**19,99**	**19,94**	**19,95**	**19,94**
Työnantajan osuus palkkaperusteisesta[e] eläkemaksusta	16,88	16,88	**17,10**	17,10	17,10
Kuntien tasausmaksu, euromääräinen[f], (euromäärä suhteutettu kuntien palkkasummaan)	3,54	3,11	2,84	2,85	2,84
Valtion eläkejärjestelmän kuntasektorin maksu, keskimääräinen työnantajan osuus	16,43	16,53	17,23	17,23	17,24
Muut erät (keskimäärin)	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
KUNTIEN MAKSUT KESKIMÄÄRIN	**23,21**	**23,22**	**23,67**	**23,61**	**23,6**
Maksumuutos, %-yksikköä ed. vuodesta		0,0	+0,45	-0	0
Kevassa vakuutetujen keskimääräinen eläkemaksu	7,52	7,53	**7,30**	7,30	7,3

a. 0,27 % palkkasumman 2 337 000 euroon asti
b. 0,20 % palkkasumman 2 455 500 euroon asti
c. 0,31 % palkkasumman 2 509 500 euroon asti
d. Palkkasummarajan ylittävältä osalta. Työllisyysrahasto ennakoi pientä nousupainetta vuonna 2027.
e. Palkkaperusteinen eläkemaksu on kokonaiseläkemaksu, joka sisältää sekä työnantajan että työntekijän eläkemaksun.
f. Kunnilta ja hyvinvointialueilta perittävä tasausmaksu säädettiin vuonna 2023. Kuntien osuus tasausmaksulla kerättävästä euromäärästä on 48,7 %. Taulukossa kuntien osuus tasausmaksusta on suhteutettu **kuntien** palkkasummaan. **Työnantajakohtainen maksu** löytyy **Kevan** verkkopalvelusta.

* **ennuste**

Lähde: Eläketurvakeskus, Valtiovarainministeriö, Keva, Kuntaliitto 11.5.2026

Vuonna 2027 kuntatyönantajan sairausvakuutusmaksu laskee -0,07 % ja työttömyysvakuutusmaksuun sisältyy nousupainetta. Maksuprosentit vahvistetaan loppuvuodesta.

Palkkaperusteiset eläkemaksun prosentit 2027/Kuhmo (arvio)	**2026**	**2027**	**muutos**
Työnantajan kokonaismaksuprosentti	24,48	24,47	-0,01
Työansiopohjainen eläkemaksuprosentti	23,60	23,60	0,00
Työkyvyttömyyseläkemaksuprosentti	0,88	0,87	-0,01
Työnantajan eläkemaksuprosentti alle 53-v ja 63-v. täyttäneet	17,18	17,17	-0,01
Työnantajan eläkemaksuprosentti 53-62-vuotiaat	17,18	17,17	-0,01
Laskennallinen työnantajan eläkemaksuprosentti	17,18	17,17	-0,01
Työntekijän eläkemaksuprosentti alle 53 v ja 63-v täyttäneet	7,30	7,30	+0,15
Työntekijän eläkemaksuprosentti 53-62 vuotiaat	7,30	7,30	-1,35
Taloudellisen tuen maksuprosentti	0,030	0,030	0,00

Lähde: Keva, palkkaperusteisen eläkemaksun budjetointiohje vuodelle 2026.

Vuodesta 2026 alkaen työntekijän eläkemaksuprosentti on 7,30 kaikille vakuuttamisikäisille.

Kevan budjetointiohjeen 12.5.2026 mukaan tasausmaksun määrä vuonna 2027 on 400.922,88 euroa. Lopullinen maksu vuodelle 2027 vahvistetaan joulukuussa. Tasausmaksu oli vuoden 2026 budjetointiohjeen mukaan 453.660,48 euroa ja lopullinen maksu 415.204,32 euroa.

Sivukuluprosentit syötetään henkilöstösuunnitteluun keskitetysti ja prosentteja tarkistetaan tarvittaessa. Palkankorotus-% syötetään keskitetysti. Tasausmaksu jaetaan palkkasumman suhteessa toimialoille ja syötetään keskitetysti.

Palkkamenojen budjetoinnissa huomioidaan henkilöstömuutokset ja mahdolliset ”ylimääräiset” palkankorotukset. Tiedossa/suunnittelussa olevat eläköitymiset tuodaan tietoon kaupungin johtoryhmään mahdollisten

tehtävämuutosten ja organisaatiorakenteen suunnittelua varten. Eläköitymisten korvaamista ei budjetoida ilman, että siihen on saatu johtoryhmän/kaupunginjohtajan siunaus.

Sijaismäärärahoihin arvioidaan vuoden 2025 ja kuluvan vuoden perusteella realistinen määräraha.

Koulutusmäärärahat, matkakulut ja hankinnat

Talousarvion valmistelun yhteydessä henkilöstösuunnitelma päivitetään koulutusten osalta niin, että koulutuksiin ja niihin liittyvät matkat voidaan suunnitella talousarvioon mahdollisimman tarkasti. Samoin tiedossa olevat muut matkat, erityisesti ulkomaanmatkat, hyväksytetään etukäteen ja sisällytetään talousarvioon. Matkakulujen säästämiseksi hyödynnetään etäyhteyttä.

Palvelunostot

Pakollisiin palvelunostoihin varataan talousarvioon mahdollisimman tarkka summa, ei budjetointia varovaisuussyistä.

Kehittämisasiat suunnitellaan ja käydään läpi johtoryhmässä niin, että tarpeellisiin ostoihin, esim. konsultointeihin voidaan varata niihin tarvittava määräraha.

Avustusmäärärahat

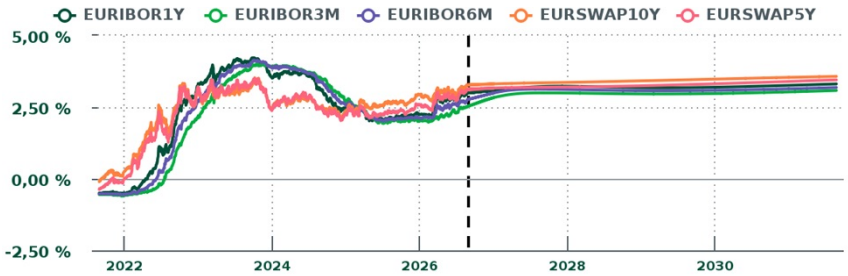
Kuhmon kaupungilla on sopimuksenvaraisia avustuksia. Niiden osalta neuvottelut käydään vuosittain ennen talousarvion laadintaa. Muiden avustusten osalta noudatetaan laadittua avustusten myöntämisen ohjeistusta.

Talousarviossa 2027 pyritään siihen, että avustusmäärärahat eivät kasva kuluvan vuoden ennusteeseen verrattuna.

Korot

Lainojen korot lähtivät nollatasosta nousuun vuonna 2022 ja olivat ylimmillään syksyllä 2023, mutta ovat nyttemmin normalisoituneet noin 2,5-3,0 prosentin tasolle.

Korkojen kehittyminen

Lähde: Kuntarahoitus, Apollo 25.8.2026

Kuhmon kaupungin lainojen korkotaso pysyi pitkään alhaisena, mutta korot lähtivät nousuun vuonna 2022. Viimeisten 12 kk:n keskikorko on 1,68 prosenttia ja seuraavien 12 kk:n keskikorko nousee hieman, arvion ollessa 2,04 % prosenttia. Päivämäärällä 25.8.2026 12 kk:n korko on 3,003 prosenttia, kun se vuosi sitten oli 2,116 prosenttia (27.8.2025).

Kuhmon kaupungin nykyisen lainakannan korkokustannusennuste 2026-2028 (25.8.2026)

Jakso	Todellisten sopimusten korkokustannukset	Yhteensä, vuosi, €
Q1 2026	129 028,12	
Q2 2026	128 521,31	
Q3 2026	140 500,47	
Q4 2026	142 368,84	540 418,74
Q1 2027	140 021,39	
Q2 2027	142 162,50	
Q3 2027	139 574,51	
Q4 2027	136 814,61	558 573,01
Q1 2028	128 820,90	
Q2 2028	125 357,01	
Q3 2028	119 818,23	
Q4 2028	116 199,18	490 195,32

Lainojen kokonaiskeskisaldon ja keskikoron ennuste vuosille 2026-2028

Jakso	Kokonaiskeskisaldo	Toteutunut keskikorko (pl. jälleenrahoitus)
Q1 2026	30 788 099,56	1,6372%
Q2 2026	30 163 099,56	1,6709%
Q3 2026	29 822 623,70	1,8534%
Q4 2026	28 197 623,70	1,9624%
Q1 2027	26 857 147,84	2,0306%
Q2 2027	26 232 147,84	2,1189%
Q3 2027	24 891 671,98	2,1784%
Q4 2027	24 266 671,98	2,2006%
Q1 2028	22 926 196,12	2,1787%
Q2 2028	22 301 196,12	2,1889%
Q3 2028	20 960 720,26	2,2091%
Q4 2028	20 335 720,26	2,2201%

Lainakannan suojausaste on 48,89 %.

Poistot

Elokuun loppuun mennessä loppuun saatetut investoinnit raportoidaan kirjanpidolle niin, että ne saadaan mukaa poistoraportointiin. Lisäksi loppuvuoden aikana toteutuvista investoinneista tehdään ennuste yhdessä taloushallinnon kanssa. Edelliset tarvitaan talousarvion poistolaskentaa varten.

Investointisuunnitelmaan merkitään suunniteltujen investointien poistosuunnitelman mukaiset poistoajat ja käyttöönottokuukaudet/vuodet.

Poistoissa noudatetaan kaupunginvaltuuston, 17.6.2013 § 116, hyväksymää poistosuunnitelmaa.

3.4 Sitovuustaso

Kuhmon kaupungin organisaatio jakaantuu seuraaviin palvelualueisiin ja vastuuyksiköhin:

Kaupunginhallituksen toimiala	Keskushallinnon palvelualue	Hallintopalvelut Talous- ja henkilöstöhallinto Toimistopalvelut Maakunnallinen yhteistoiminta
	Vetovoimaisuuden palvelualue	Viestintä- ja kulttuuripalvelut Elinkeinopalvelut
	Työllisyyden edistämisen palvelualue	Työllisyydenhoidon palvelut
Sivistystoimi	Kasvun ja oppimisen palvelualue	Sivistyspalveluiden hallinto Varhaiskasvatus Perusopetus Lukio Musiikkiopisto Kansalaisopisto Nuorisopalvelut
Tekninen toimi	Kaupunkiympäristön palvelualue	Teknisten palvelujen hallinto Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu Kunnallistekniikka Yksityistiepalvelut Tilapalvelut Maankäyttö ja mittaus

Talousarvion sitovuustaso on palvelualueiden vastuuyksiköiden nettomenot (tulot-käyttötalousmenot) sisältäen sisäiset erät.

3.5 Investoinnit

Investointiosassa esitetään hankkeen kokonaiskustannusarvio, hankkeeseen talousarviovuonna tarvittava määräraha, mahdollinen valtion rahoitusosuus ja tuleville suunnitteluvuosille mahdollisesti hankkeesta siirtyvä määrärahaosuus. Määräraha varataan arvonlisäverottomana. Investointimenoon luetaan nimellishankintahinnan lisäksi esim. rahti- ja asennusmenot. Alle 10.000 euron hankinnat varataan käyttötalousmäärärahoihin, ei investointeihin.

ICT-hankinnat tehdään leasingilla.

Investointien kokonaismäärärahassa noudatetaan erittäin tiukkaa linjaa.

Suunnitelluista investoinneista kirjataan investointiosan perusteluihin: investoinnin tavoite, sisältö, tulokset, vaikutus käyttötalouteen ja vaikutus työpaikkoihin.

3.6 Talousarvioraami 2027

Kuhmon kaupungin tavoitteena on vuosittain tasapainoinen tulos ja se, ettei suunnittelukauden lopussa kaupungin taseessa ole alijäämää. Kaupunki pyrkii vuosikatteeseen, joka mahdollistaa kaupungin lainakannan vähittäisen pienenemisen (ei lisävelkaantumista).

Syksyn aikana saatavien tietojen, muun muassa verokehikkoennustekehikkotietojen ja valtionosuuslaskelmien, päivittyminen otetaan huomioon.

3.7 Riskienhallinta

Strategisten riskien täsmennys ja tarvittava toimintasuunnitelma tehdään kaupungin johtoryhmässä syyskuun 2026 loppuun mennessä.

Palvelualueet ja vastuuyksiköt täsmentävät omat operatiiviset riskinsä ja toimintasuunnitelman lokakuun 2026 loppuun mennessä palvelualueen johdon vetämänä.

3.8 Toimintasuunnitelma

Toiminnan painopisteet 2027 ovat pääsääntöisesti samat kuin viime vuosina huomioiden strategiaan tehty päivitys. Erityisesti turvallisuus, varautuminen ja kriisinkestävyys näkyvät aiempaa vahvemmin omana kokonaisuutena. Mittareihin on tehty tarkennuksia. Toimintasuunnitelmaan kirjattavien toimenpiteiden tulee pohjautua yhteisesti sovittuihin painopisteisiin. Strategian päivitys on kaksi kertaa valtuustokaudessa.

3.9 Budjetointivastuu

Budjetti laaditaan operatiivisen organisaation ja vastuualueiden mukaisesti. Palvelualuejohtajat vastaavat oman palvelualueensa budjetista.

4 Talousarvioaikataulu

31.8.2026	Talousseminaari, kh+jory
31.8.2026	Kaupunginhallitus: talousarvion laadintaohjeen hyväksyminen
14.9.2026	Kaupunginhallitus: 31.8. tehtyjen linjausten vaikutukset talousarvioraamiin ja talousarvion laadintaan (kh-käsittely tarvittaessa)
1.8.-15.10.2026	Sisäisten erien valmistelu
1.8.-15.10.2026	Talousarvionumeroiden laadinta (käyttötalous, investoinnit) ja toimintasuunnitelmaan tulevien toimenpiteiden hahmottelu Valiokuntakäsittelyt
13.10.2026	Kaupunginhallitus, talousarvion 1. käsittely
	Talousarvion tarvittavat valiokuntakäsittelyt
3.11.2026	Kaupunginhallitus, veropäätökset, kh13.10. evästysten vaikutus numeroihin?
10.11.2026	Kaupunginvaltuusto, veropäätökset
17.11.2026	Talousarvion 2. käsittely
24.11.2026	Kaupunginhallitus, talousarvion esittely hallitukselle, hallituskäsittely
8.12.2026	Kaupunginhallitus hyväksyy talousarvion – esitys kv:lle
17.12.2026	Kaupunginvaltuusto, talousarvion hyväksyminen